

Основи теорії мовної комунікації

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035 Філологія</i>
Освітня програма	<i>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно)</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс зимовий семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити / 120 год/ 54 години аудиторних занять/66 годин СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська/ англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: <i>кандидат педагогічних наук, доцент, Демиденко Ольга Павлівна тел. +380679824929, olga.demydenko80@gmail.com i</i> Практичні: <i>кандидат педагогічних наук, доцент, Демиденко Ольга Павлівна тел. +380679824929, olga.demydenko80@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Google Classroom</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Ця дисципліна сприяє розвитку аналітичного мислення і вмінь комплексного аналізу комунікативної поведінки людей у реальних життєвих ситуаціях, а також персонажів художніх творів, що є важливою передумовою для художнього перекладу.

Очікувані програмні результати навчання:

- усвідомлювати загальнолюдські цінності і світовий досвід розвитку емоційного інтелекту для формування власної стійкої громадянської позиції, емпатії та здатності до синхронічного та діахронічного аналізу глибинних структур художнього тексту у співставленні з реальними комунікативними ситуаціями;

- збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови і мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчання;

Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких фахових компетентностей:

- Здатність до організації ділової та міжкультурної комунікації;

- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів для перекладу;

Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Базовий рівень володіння англійською не нижче В1

3. Зміст навчальної дисципліни

Форма навчання	Всього		Розподіл навчального часу та видами занять		Контрольні заходи	
	кредитів	годин	практичні	СРС	МКР	Семестрова атестація
Денна	4	120	54	66	Реферативно-аналітична робота	Залік

ТЕМА 1. Становлення та розвиток комунікативної лінгвістики. актуальні проблеми та сучасний стан досліджень. взаємозв'язок з іншими науками.

ТЕМА 2. Комунікативний акт та його складові. принципи та правила комунікації. принципи ввічливості та кооперації та їх максими

ТЕМА 3. Види й засоби комунікативно-прагматичного впливу. актуалізація й маніпуляція

ТЕМА 4. Емоційні стани. невербальні засоби комунікації.

ТЕМА 5. Комунікативні девіації. гендерні, соціальні й міжкультурні аспекти спілкування

ТЕМА 6. Основи лінгвістичної прагматики. основні положення теорії мовленнєвих актів, типологія мовленнєвих актів

ТЕМА 7. Основні методи комунікативної лінгвістики. схема аналізу комунікативного паспорту

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. 2-ге видання, доповнене. Київ: «Академія», 2009. 376 с.

2.

Допоміжна література:

3. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. К.: Академія, 2010. 240 с.

4. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. К.: «Ваклер», 2001. 656 с.

5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

6. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації. Навчальний посібник. Суми: СДУ, 2011.

7. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2016. 716 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Основні завдання *практичних занять (54 години)*: формування у студентів розуміння сутності комунікативної лінгвістики, її взаємозв'язок з іншими науками, та знань про історію та сучасний стан досліджень у цій сфері, методи комунікативної лінгвістики, основні закони, правила та принципи комунікації; комунікативні девіації та їх види, основні положення теорії мовленнєвих актів, класифікаційні характеристики мовленнєвих актів, про види й засоби комунікативно-прагматичного впливу, про гендерні, соціальні й міжкультурні особливості спілкування.

На практичних заняттях передбачається опрацювання та обговорення основних тем, ілюстрування на базі аналізу текстів основних положень теоретичного матеріалу, розвиток вмінь

спілкування у різних ситуаціях міжкультурної комунікації, вмінь аналізу комунікативної поведінки представників різних лінгвокультур, вмінь уникнення комунікативного провалу та аналізу рішення щодо вибору певної стратегії комунікативної поведінки тощо.

№ ПЗ	Тема	Аудиторні години
1	Розділ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ НАУКАМИ <i>Тема 1.1. Комунікативна лінгвістика як наука, її взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Сучасний стан розвитку комунікативної лінгвістики.</i>	2
2	<i>Тема 1.2. Закони, принципи, правила спілкування.</i>	2
3	<i>Тема 1.3. Основи теорії мовної комунікації в системі наук про людину. Поняття комунікативної лінгвістики як навчальної дисципліни. Основні напрямки в дослідженні комунікації. Поняття комунікативної поведінки. Стандарти комунікативної поведінки. Комунікативний кодекс. Закони і конвенції спілкування.</i>	2
4	Розділ 2. КОМУНІКАТИВНИЙ АКТ ТА ЙОГО СКЛАДОВІ. ПРИНЦИПИ ТА ПРАВИЛА КОМУНІКАЦІЇ. ПРИНЦИПИ ВВІЧЛИВОСТІ ТА КООПЕРАЦІЇ ТА ЇХ МАКСИМИ. <i>Тема 2.1. Складові комунікативного акту та їх взаємодія. Принцип кооперації і його максими.</i>	2
5	<i>Тема 2.2. Принцип ввічливості і його максими. Принцип Поліанни. Принцип Іронії</i>	2
6	<i>Тема 2.3. Практична реалізація максимум комунікативних принципів на матеріалі медіатекстів.</i>	2
5	Розділ 3. ВИДИ Й ЗАСОБИ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНОГО ВПЛИВУ. АКТУАЛІЗАЦІЯ Й МАНІПУЛЯЦІЯ. <i>Тема 3.1. Атмосфера, тональність, реєстр спілкування. Мовна особистість. Індивідуальний стиль спілкування.</i>	2
6	<i>Тема 3.2. Маніпуляція та актуалізація як механізми впливу. Шляхи протидії негативному впливу.</i>	2
7	Тема 3.3. Психологічні аспекти спілкування <i>Практичні аспекти протидії негативному впливу.</i>	4
8	Розділ 4. ЕМОЦІЙНІ СТАНИ. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ <i>Тема 4.1. Базові емоції людини. Скалярність вираження емоцій. Управління емоціями.</i>	2
9	<i>Тема 4.2. Невербальні засоби комунікації.</i>	4
10	Розділ 5. КОМУНІКАТИВНІ ДЕВІАЦІЇ. ГЕНДЕРНІ, СОЦІАЛЬНІ Й МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ <i>Тема 5.1. Комунікативні девіації</i>	4
11	<i>Тема 5.2. Гендерні аспекти спілкування. Маркери чоловічого та жіночого мовлення</i>	2
12	<i>Тема 5.3. Соціальні й міжкультурні аспекти спілкування</i>	4
13	Розділ 6. ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПРАГМАТИКИ. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ, ТИПОЛОГІЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ <i>Тема 6.1. Лінгвістична прагматика як наука. Теорія мовленнєвих актів. Історія розвитку, персоналії</i>	2
14	<i>Тема 6.2.. Класифікація мовленнєвих актів. Імплікація, пресупозиція, способи вираження непрямих значень..</i>	2
15	Розділ 7. ОСНОВНІ МЕТОДИ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ. СХЕМА АНАЛІЗУ КОМУНІКАТИВНОГО ПАСПОРТУ <i>Тема 7.1. Методика аналізу комунікативного паспорту особистості</i>	2
16	<i>Тема 7.2. Семіотичний аналіз, Прагматичний аналіз</i>	2

	Тема 7.3. Структурний аналіз. Пропагандистський аналіз.	2
17	Тема 7.4. Дискурс-аналіз. Контент-аналіз. Трансакційний аналіз. Інтеннт-аналіз	2
18	Захист реферативно-аналітичної роботи (МКР).	4
19	Підвищення рейтингу. Залік.	2
Всього:		54

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів полягає у підготовці до аудиторних занять шляхом опрацювання матеріалів практичних занять і підготовки до тематичних дискусій, пошуку та аналізу матеріалів за тематикою занять, підготовці презентацій, а також виконанні реферативно-аналітичної роботи, оформлення та захист якої відбувається наприкінці семестру на останньому занятті перед заліком. Час СРС вказаний у таблиці пункту 5. Термін виконання домашніх завдань за кожною темою—до початку наступної теми.

№ ПЗ	Тема	СРС
1	Розділ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ НАУКАМИ Навести і проаналізувати приклади законів спілкування на матеріалі англійських та українських медіатекстів. Початок роботи над реферативно-аналітичною роботою Термін виконання.	4
2	ТЕМА 2. КОМУНІКАТИВНИЙ АКТ ТА ЙОГО СКЛАДОВІ. ПРИНЦИПИ ТА ПРАВИЛА КОМУНІКАЦІЇ. ПРИНЦИПИ ВВІЧЛИВОСТІ ТА КООПЕРАЦІЇ ТА ЇХ МАКСИМИ Завдання на СРС: Навести і проаналізувати приклади принципів комунікації на матеріалі англійських та українських медіатекстів. Продовження роботи над реферативно-аналітичною роботою	4
3	ТЕМА 3. ВИДИ Й ЗАСОБИ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНОГО ВПЛИВУ. АКТУАЛІЗАЦІЯ Й МАНІПУЛЯЦІЯ. Завдання на СРС. Аналіз прикладів маніпуляції та актуалізації за тематикою лекцій. Продовження роботи над реферативно-аналітичною роботою	4
4	ТЕМА 4. ЕМОЦІЙНІ СТАНИ. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ КОМУНІКАЦІЇ Завдання на СРС. Підготовка презентації за темою «Невербальні вияви емоцій людини». Продовження роботи над реферативно-аналітичною роботою	14
5	ТЕМА 5. КОМУНІКАТИВНІ ДЕВІАЦІЇ. ГЕНДЕРНІ, СОЦІАЛЬНІ Й МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ Завдання на СРС Аналіз прикладів девіацій, чоловічого/жіночого мовлення, соціальних чинників спілкування на матеріалі медіаматеріалів. Продовження роботи над реферативно-аналітичною роботою	12
6	ТЕМА 6. ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПРАГМАТИКИ. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ, ТИПОЛОГІЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ Завдання на СРС. Аналіз прикладів на матеріалі медіаматеріалів. Продовження роботи над реферативно-аналітичною роботою	14

7	ТЕМА 7. ОСНОВНІ МЕТОДИ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ. СХЕМА АНАЛІЗУ КОМУНІКАТИВНОГО ПАСПОРТУ Завдання на СРС. Аналіз прикладів на основі медіаматеріалів та художніх текстів. Продовження роботи над реферативно-аналітичною роботою	10
26	Підготовка до захисту реферативно-аналітичної роботи.	4
27	Підготовка до заліку.	2
Всього:		66

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram/Viber/ WhatsApp або Електронному кампусі. Під час змішаної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

- **правила відвідування занять.**
Присутність на всіх заняття обов'язкова
- **правила поведінки на заняттях**
активність, підготовка інформації для участі в обговореннях, вимкнення телефонів;
- **правила захисту індивідуальних завдань.**
Реферативно-аналітична робота захищається на передостанньому практичному заняття шляхом короткої доповіді про результати проведеного аналізу. Повний текст реферативно-аналітичної роботи надається у друкованому (у разі дистанційного складання—електронному) вигляді викладачу;
- **правила призначення заохочувальних та штрафних балів;**
Заохочувальні бали нараховуються за ґрунтовність виконання завдань та активну участь у обговореннях під час занять. Штрафні бали не передбачені.
- **політика дедлайнів та перескладань**
Термін виконання домашнього навчального завдання – 1 тиждень з моменту отримання або згідно з інструкціями викладача. Календарний контроль та перескладання здійснюються за графіком
- **політика щодо академічної доброчесності**
Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. У разі виявлення плагіату робота не оцінюється.
- **Політика використання інструментів штучного інтелекту.**
Університет підтримує раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності. Під час використання інструментів ШІ слід керуватися Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.
- **інші вимоги, що не суперечать законодавству України та нормативним документам Університету.**
Реферативно-аналітична робота може виконуватися англійською мовою

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль здійснюється шляхом виконання завдань до практичних занять та виконання реферативно-аналітичної роботи, яка є обов'язковою умовою допуску до заліку :

З розрахунку 100 балів студент може отримати бали за

1. Виконання завдань до практичних занять (54 год практичних занять + 66 год СРС):

- 1.1. **Приклади реалізації Законів комунікації** (з прикладами реалізації маніпулятивного впливу у медіа матеріалах) — 10 балів (1 приклад на реалізацію 1 закону = 0,5 балів)
- 1.2. **Приклади реалізації максимум Принципу ввічливості та Принципу кооперації** — 10 балів (6 обґрунтованих прикладів реалізації Принципу Ввічливості + 4 приклади реалізації Принципу Кооперації, 1 приклад=1 бал)
- 1.3. **Презентація «Емоції та засоби невербальної поведінки»** — 10 балів (зміст=4 бали максимум, якість відеоряду=3 бали максимум, якість усної доповіді= 3 бали максимум)
- 1.4. **Приклади комунікативних девіацій** — 10 балів (1 приклад = 1 бал)
- 1.5. **Приклади мовленнєвих актів** — 10 балів (1 приклад = 1 бал)
- 1.6. **Приклади застосування методів комунікативної лінгвістики для аналізу медіа текстів**—20 балів (1 приклад використання1 методу = 2 бали)
2. **Написання та захист підсумкової реферативно-аналітичної роботи «Комунікативний паспорт персонажу художнього твору»** — 30 балів

Критерії оцінювання реферативно-аналітичної роботи:

Критерій	Максимум
1) Структурованість роботи, наявність аналізу за всіма розділами роботи, граматична коректність викладу, оформлення роботи	5
2) системний виклад думок, логічність висловлювань, зв'язність висловлювань, аргументованість висновків	10
3) представленість правильних прикладів з аналізованого твору для кожної позиції аналізу	10
4) Логічна побудована, обґрунтована доповідь	5

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: **залік**

Умови допуску до семестрового контролю: **мінімально позитивна оцінка за реферативно-аналітичну роботу 15 балів / семестровий рейтинг більше 60 балів.**

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

- **можливість зарахування сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів за відповідною тематикою;**

Можливе зарахування результатів дистанційних або онлайн курсів Coursera/ Prometheus тощо,

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Укладено доцентом кафедри ТППАМ, к.пед.н Демиденко О.П,

Ухвалено: кафедрою ТППАМ (протокол № 15 від 24 червня 2024 р.)

Погоджено: Методичною комісією ФЛ (протокол №12 від 26 червня 2024 р.)